



**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum V. Decretalium, Per Quadraginta, Et Unum Titulos Distributum,
In quo agitur De Judicio criminali, exponendo primùm actiones in eo
judicio instituendas, & suscipiendas, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1709

Articulus XIV. De absolutione à censura.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73064](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73064)

immediatum) posse à solo Pontifice suspendi. Is enim solus dispensare potest in jure communi, & iis, quæ statuta sunt ab universali Ecclesia; ita Castropal. D. 1. de cens. in communi, p. 8. excipe casum unum, de quo n. 1752. De aliis censurarum effectibus magis constabit, cum agemus de singulis in particulari; ubi etiam dicemus, quando incurrat irregularitatem, qui censuram violat.

ARTICULUS XIV.

De absoluteione à censura.

1819 **A**bsoluteio à censura hic aliud non significat, quàm actum jurisdictionis Ecclesiasticæ, per quem dissolvitur vinculum censure, quo quis per eandem potestatem ob delictum aliquod ligatus erat. De hac igitur in præsentem, quantum requiritur pro notitia censurarum in communi. Illud nota, ex eo, quòd quis per rescriptum absolvatur ab una excommunicatione, cujus mentionem fecit, alià tacitâ ex alia causa; cum non censi absoluteum ab hac, c. *Cum pro causa*, 27. h. t.

1820 **Q**uæres 1. an censura tollatur morte censurati? **R.** 1. censuram, quâ parte ligat alios fideles, defacto non tolli morte censurati. Sic enim, cum quis in excommunicatione majori decedit, adhuc obligatur vivi cum non sepelire Ecclesiasticâ sepulturâ, ut constabit ex dicendis in seqq. Deinde **R.** 2. quâ parte ligabat ipsum censuratum, non tolli, nisi per tacitam absoluteionem Ecclesiæ; ratio est, quia non minus solvere, quàm ligare pertinet ad actus jurisdictionis Ecclesiasticæ; ergo actus solvendi sine tali potestate nequit exerceri. Cum ergo Ecclesia sæpius hunc actum non exerceat formaliter; & explicitè quoad morientes, qui in censura sunt; exercebit illum tacitè, & virtualiter. Ex hoc sequitur censuram, quâ parte ligat censuratum, directè definire morte censurati, sed non sine omni absoluteione. Cum enim defunctus directè non subsit potestati Ecclesiasticæ, præsumi debet, quòd cum Ecclesia non velit ligare, ultra tempus vitæ, consequenter pro morte liberet à vinculo censure. Hinc omnino existimo, hanc obligationem posse simpliciter expirare, sine omni directâ absoluteione (licet defacto non contingat) morte censurati; cum ut talis non sit subiectum capax directè obligari.

Confirmari hæc possunt ex c. à nobis, 28. de sent. excommunic. ubi Innocentio III. ab Abbate S. Andreæ quæstio proposita fuit, utrum si aliquis excommunicatus, in quo indicia fuerint poenitentia manifesta; nec per eum steterit, quo minus reconciliaretur Ecclesiasticæ disciplinæ unitati, non suscepto beneficio absoluteionis decesserit, pro absoluteo ab Ecclesia sit habendus; & utrum pro tali sit recipienda elemosyna, & à fidelibus sit orandum; rescripsit Pontifex in hæc verba, cum ex sola culpa ligetur quis quoad DEum apud triumphantem Ecclesiam; ex sola verò sententia ligetur quoad hominem apud Ecclesiam militantem, quando vinculum culpæ remittitur, absolvitur apud DEum, sed apud homines non absolvitur, nisi quando vinculum sententiæ relaxatur, alioquin Ecclesiæ absoluteo nullatenus necessaria videretur, si in sola cordis contritione præter sacerdotale officium rigor relaxetur disciplinæ Ecclesiasticæ. Nos, ergo consult. tuæ de consilio fratrum nostrorum breviter respondemus, quòd judicium DEI, veritati (quæ nec fallit, nec fallitur) semper innititur; judicium autem Ecclesiæ nunquam opinionem sequitur, *quam & fallere sæpe contingit, & falli*: propter quod contingit interdum, ut qui ligatus est apud DEum, apud Ecclesiam sit solutus; & qui liber est apud DEum, Ecclesiasticâ sententiâ innodatus: Vinculum ergo, quo peccator ligatus est apud DEum, in culpa remissionem dissolvitur; illud autem, quo ligatus est apud Ecclesiam, cum sententiæ remittitur, & relaxatur.

Concludit Pontifex dicens: unde ipsi quantumcunque se dictus vir juramento præstito, quòd Ecclesiæ mandato pareret, humiliare curaverit; quantumcunque poenitentia signa præcesserint: *quia tamen morte præventus absoluteionis non potuit beneficium obtinere*, quamvis absoluteus apud DEum fuisse credatur, *nondum tamen habendus est apud Ecclesiam absoluteus*: potest tamen, & debet beneficio ei Ecclesiæ subveniri, sic, ut cum de ipsius viventis poenitentia per evidentia signa constiterit, *defuncto etiam absoluteionis beneficium impendatur*. Ac tandem ipse proponit, quod objici posset, & respondet: nec obstat, quòd Ecclesiæ legitur attributa potestas ligandi, atque solvendi homines super terram, tanquam non possit solvere, & ligare sub terra sepultos:

pultos: & quod legitur: Non communicetur mortuo, cui non est communicatum & vivo; cum est communicatum non fuerit, communicandum tamen illi fuisset, quem non contempnus religionis, sed necessitatis articulus impedit: & in certis casibus à canonibus denotatis ligasse legitur Ecclesia mortuos, & soluisse.

1823 Quæres 2. an censura desinat positâ emendatione Rei? R. censuram non tolli per emendationem Rei, nisi lata sit sub conditione; quàm diu non satisfeceris. Primam partem tenet Leander D. 11. q. 2. cum communi. Secundam Castropalauius cit. n. 4. p. 11. quia tali casu cum eo præcepto simul tacitè datur absolutio sub ea conditione de futuro. Ratio autem primæ partis est, quia censura fuit Reo applicata per Ecclesiasticam jurisdictionem; ergo per eandem solum tolli potest, quàm diu subiectum est capax subiectionis; & habetur in c. Cum desideres, 15. de sent. excom. ubi Pontifex quærenti, *urum alicui excommunicato, qui mandato Ecclesie stare iuravit, & ante absolutionem Episcopus ei communionem reddidit, sit communicandum ab aliis; & an Episcopus id facere debeat?* rescripsit: quod, cum cautio iuratoria, quam hodie, qui excommunicati sunt, præstant, potius ad cautelam ex consuetudine Ecclesie, quàm ex rigore Canonum sit inducta, neque momenti tam validi reputetur, ut nisi absolutionis beneficium sublequatur, ille, qui excommunicatur; debeat communioni aliorum restitui, præsertim cum ex eo iuramento absolutionem consecutus non sit, & constet cum excommunicatum fuisset, & verum sit, absolutum non esse; non potest Episcopus, nec debet ei communionem dare; neque aliis eadem communicare, nisi fuerit secundum formam Ecclesiasticam post iuramentum prestitum absolutus.

1824 Idem dicitur in c. Sacris, 38. eod. ubi Pontifex rescribens Archi-Episcopo Strigoniensi ait: Licet is, qui voluntarius excommunicatis communicaverat, qui cum omnibus fautoribus suis, & participibus excommunicationis sententiâ sint astricti, ad cor postmodum rediens, de mandato Ecclesie illos, quos foverat, expugnaret; non tamen prius, quàm absolutionis gratiam perceperit, habendus est absolutus; nec, si occumbat in bello, oblationes sunt recipiendæ pro eo, vel orationes Domino porrigendæ: nisi cum de ipsius viventis pœni-

Tom. V.

tentia per evidentia signa constiterit, juxta cuiusdam constitutionis nostræ tenorem, defuncto etiam absolutionis beneficium impendatur.

Dices 1. ablatâ causâ aufertur effectus. 1825
2. censura essentialiter respicit contumaciam; ergo eâ sublatâ, etiam censura tollitur. R. ad 1. antecedens verum esse. 1. de effectus formali, ablatâ causâ formali. 2. De causâ conservante; culpa verò non est causa conservans censuram; licet hæc in fieri ab illa pendeat; & illa sit causa ponendæ censuræ. Ex hoc etiam patet ad 2. licet enim essentialiter supponat contumaciam, ut censura ponatur ab homine; non tamen, ut conservetur, ita habetur in cit. c. Cum desideres, de sent. excom. c. quâ fronte, de appell.

Quæres 3. An censura tollatur morte 1826
censurantis? R. negativè, si semel contracta sit; Colligitur clarè ex c. Si Episcopus, 11. q. 3. c. Pastoralis, 11. §. Præterea. de offic. ordin. ubi habetur: mortuo delegato Papæ, qui excommunicavit aliquem, non posse ab alio absolvi, quàm à Papa extra mortis articulum, nisi ab ejus Successore in delegatione. Censuræ enim ita institutæ suat, ut licet in fieri, non tamen in conservati pendeant à vita, vel jurisdictione ferentis; hæc enim pœna disponente sic jure durat in potestate subiecto, quousque legitimè tollatur, ex decisione Concilii Sardicensis, relata, c. Si Episcopus, cit. & alibi; ita Coninch D. 14. d. 16. n. 198. Suarez D. 7. S. 1. in princip. & alii apud Castropal. loc. cit. Id etiam nota, esto censuratum censurans per epistolam salutet, per hoc non censi absolute, c. Si aliquando, 41. h. t. ibi: Si aliquando fortè contigerit, quod eis, qui auctoritate Apostolica sunt excommunicationi subiecti, nostra litera cum salutationis alloquio destinentur, non propter hoc excommunicationis credatur sententia relaxata. Cum per ignorantiam, vel negligentiam, aut occupationem nimiam, vel etiam subreptionem contingat hujusmodi literas impetrari. Sed excipe, nisi sciens scribat; tunc enim præsumi potest absoluisse.

Ex dictis colliges, censuram semel 1827
contractam per solam absolutionem tolli, loquendo de facto; non enim minus actus solvendi, quàm ligandi est actus jurisdictionis Ecclesiasticæ; ergo neuter sine illa exercetur. 2. Id clarè definit Clemens III. in c.

Fff

Cum

Cum desideres, de sent. excom. prout constat ex textu relato superius. 3. Quia nec tollitur per mortem censurantis, aut censurati, nec per solam Rei emendationem; ergo aliud non restat, quam quod per solam absolutionem; ita communis. Concedo tamen, quamvis censura ex dispositione juris non tollatur sine absolutione, absolute tamen tolli posse sine illa, etiam ex dispositione Pontificis; hoc enim totum penderet à jure humano; id quod verum est non tantum de censura simpliciter lata; sed etiam solum à tempore; nam & hic intervenit absolutio juris. Hinc semel vitandus, semper vitari debet, dum constat absolutum, c. *sicut*, h. r. excipe, nisi censura fuisset sub conditione, quæ scitur jam impleta. Vide Barbosam, hic, n. 7. qui n. 3. dicit, non bene probari absolutionem per Confessarii schedulam; his præmissis:

1828 Cum autem absolutio in genere sit liberatio ab aliquo vinculo, sive physico, sive morali; & in præsens agatur de absolutione à censura, quæ imponit quoddam morale vinculum illà innodato, resolvendum venit, qualis & quoruplex ea sit: Notandum autem *absolutionem* differre à *revocatione* 1. quia absolutio est à sententia excommunicationis, suspensionis, vel interdicti, juxta formam Ecclesiæ solemniter: at revocatio est sententia verbis sine solemnitate 2. quia absolutio impenditur, quando censura tenuit: revocatio autem, quando non tenuit, quo posito:

1829 R. dici communiter esse quadruplicem; prima est, quæ fit *ab homine*; altera, quæ *à jure*; prior egreditur immediate ab homine habente potestatem: posterior fit immediate à jure, ut si in lege aliqua reperitur hæc forma: *Qui hoc fecerit, ex tunc sit absolutus*. Secunda est, quæ vel datur *absolute*, vel *sub conditione*, de præsentis, præterito, vel futuro. Conditionata de præsentis, vel præterito esse potest valida: sed nunquam incipiet valere, nisi impletâ conditione: propter non usum Ecclesiæ regulariter non est licita: erit tamen, si probabili necessitate, vel utilitate cohonestetur.

1830 Tertia est, quæ fit vel *simpliciter*, vel *ad cautelam*. Illa datur, quando de censura nullo modo dubitatur. Absolutio ad cautelam datur, quando dubium est de valore censuræ, vel præmittitur ante alium actum, cujus valor per censuram impediti

potest. Unde confertur ei (inquit Bellanus D. 14. d. 16. n. 200.) qui non scitur esse excommunicatus, ut si forte sit, ab excommunicatione liberetur: idque vel absolute, & sic communiter præmitti ante absolutionem sacramentalem, vel ad certum tantum effectum, ne v. g. collatio gratiæ sit irrita.

Quarta demum, quæ fit vel *simpliciter*, *ter*, vel *ad reincidentiam*; illa est absoluta, & perpetua: Absolutio ad reincidentiam datur, quando censura non tollitur in perpetuum, sed ut reditura post certum tempus, vel effectum, v. g. post collationem beneficii, quæ non valeret persistente censura. Alio modo (ut docet Suar. D. 7. l. 8. n. 22.) & quidem magis propriè, datur absolutio ad reincidentiam, non ad certum tempus vel actum, sed sub conditione satisfaciendi intra certum tempus, quo transacto, & non impletâ conditione, reincidatur in censuram. Quid operetur clausula (*satisfacta parte*) in concessione portulatis absolvendi: & quid *partis* nomine veniat? declarat late Suarez D. 7. de cens. l. 4. à n. 38.

Ex hoc coll. absolutionem ad reincidentiam fieri dupliciter 1. propriè, cum quis absolvitur ex intentione absolventis à censura in perpetuum; sed cum quodam onere, & conditione, si hoc, vel illud fecerit; si secus, ut reincidat in censuram, 2. impropriè solum, cum scilicet non tollitur censura, sed tantum suspenditur ejus obligatio v. g. quoad unum actum, *ad dicendum testimonium &c.* ad recipiendum beneficium. Hæc absolutio dicitur *ad effectum gratiæ*; quibus positis:

§. I.

De conditionata absolutione à censura.

Circa hoc quaestio est, an valeat absolutio à censura sub conditione de futuro? Negativam tenent Sylvester, D. Antoninus, Angelus, Avila apud Leandrum q. 12. Sed probabilius affirmatur, si causa rationabilis subsit; Sic Gibalinus dist. 9. q. 2. Sayrus, Hurtado, Suarez, Layman, & alii, quos citat, & sequitur Castropalaus D. 1. de censur. p. 11. §. 2. n. 2. quia hæc jure naturali, nec positivo irritatur. Deinde censura ferri potest sub conditione de futuro ex c. *Romana*, V. *Caveant*, de sent. excom. in 6. ergo & absolutio ab illa. Quamvis autem hic modus absolvendi stando

stando in rigore juris non sit illicitus, imò cum necessitas, vel utilitas occurrit, adhiberi possit; tamen regulariter loquendo non est usurpandus; quia in Ecclesia defacto hic modus non est in usu; ita Suarez cit.

1834 Dices 1. ex regula juris 50. in 6. actus legitimi non recipiunt conditionem; sed absolutio à censura est actus legitimus; ergo non recipit conditionem. R. hanc regulam sic universaliter prolata recipere multas limitationes ut diximus l. 4. tit 5. à n. 770. Nam contractus matrimonii est actus legitimus, & tamen recipit conditionem. Sensus ergo est, quòd actus legitimi, quibus ex natura sua vel juris dispositione repugnat conditio, vel adjectio diei, vel certi temporis, tamen conditionem non recipiant, quales sunt, qui statim habent executionem; inter hos autem non est absolutio à censura. V. lib. 4. Tit. 5. de Condit. apposit. à n. 760.

1835 Dices 2. alia Sacramenta (excepto matrimonio) invalidè fiunt sub conditione de futuro v. g. absolutio à peccatis; ergo etiam à censuris. R. N. confeq. ita docent Castropal. D. 1. de cens. p. 11. n. 4. Layman l. 1. tr. 5. p. 1. c. 7. n. 1. & apud eum Covarruv. Suarez, & alii, concedentes absolutionem censuræ dari posse sub conditione de futuro, quâ positâ, ipso facto, propter annexam absolutionem tacitam, tollatur censura. Ratio autem disparitatis est; quia valor censuræ, sicut omnis concessionis liberæ, atque adeo etiam valor absolutionis à censura, pendet immediatè à libera voluntate concedentis; sic autem concessam esse constat ex dictis textibus; valor autem Sacramentorum immediatè pendet ab institutione Christi, qui ea voluit, extra matrimonium, fieri per verba de præfenti.

§. 2.

De absolutione ad cautelam.

1836 **R**esp. Absolutionem ad cautelam (de qua n. 1830.) si à poenitente petatur in foro interno, concedi posse ad solum ipsius absolvendi testimonium, modo promittat, ubi constiterit, se censurâ ligatum fuisse, quòd satisfaciatur; ita Sayrus, quem ibidem sequitur Castropal. n. 5. Si autem præstetur in foro externo generatim, eò, quòd poenitens nullius in particulari suspicionem habeat, concedi sine cognitione causæ, & datâ cautione; si autem conce-

Tom. V.

datur quoad censuram specialem, tum absolvendus saltem semiplenè probare debet, se illâ censurâ ligatum non fuisse; quòd fieret, si ostenderet, quòd vel contineat errorem intolerabilem causæ; vel lata sit post legitimam appellationem juxta c. solet, c. Venerabilibus, §. potest quoque, de sent. excom. in 6. quæ jam retulimus supra; vel quacunque alia de causâ, ut tradit Innocentius III. in cit. c. solet. quo casu etiam citandus est, ad cujus instantiam censura lata est; vel Judex, qui eam tulit, si processit ex officio. His proponi debet allata ratio, & sin illi opponant manifestam offensam, vel contumaciam, concedendus est terminus octo dierum, ut id probent, & interim abstinetur ab absolutione: Si verò in probatione non subsistant, condemnandi sunt ad expensas factas, & censurandus erit absolvendus; secus, si probaverint intentum; ita cit. c. solet, & docent Covarruv. Ugolinus, Sayrus, &c.

Not. autem 1. quòd absolvendus debeat agere de nullitate censuræ; si enim solum foret illicita, indigeret absolutione simplici 2. hanc absolutionem posse usurpari in omni censura; ita Gibalin. cit. disq. 9. q. 2. n. 8. excipe interdictum generale loci, nisi fortiretur effectus interdicti specialis 3. ut sufficienter probet nullitatem censuræ pro hac absolutione, sufficere, si probet factam ante sententiam; nec requiritur, ut ante absolutionem cognoscatur à Judice ut justè, vel injustè facta. Gibalin. cit. n. 9. §. quoties. Ut autem habeatur probatio semiplena, sufficit unus testis fide dignus; Sic Joannes de Cardenas in Crisi Theol. tr. 1. de probabilitate D. 6. c. 9. a. 5. n. 192.

1838 **Q**uæres, quæ absolutio impendatur in communi absolutione, quam plerique Confessarii præmittunt absolutioni à peccatis? R. quòd absolutio ad cautelam; Si petas, an totalis, vel partialis? R. cum Gibalino D. 9. q. 2. de absolutione totali, quòd totalis, complectens omnes censuras, à quibus ille Confessarius absolvere potest, licet poenitens eas non expresserit. Nec enim Confessarius debet intentionem suam restringere tantum ad unam.

1839 **Not.** 4. si censura aliqua oblita, post acceptam in Confessione absolutionem à censuris, redeant in memoriam, non esse opus novâ absolutione; quia sublata sunt directè, & non tantum per accidens, in

Fff 2

gene-

generali absolutione; aliud est de peccatis oblitis, quæ solum per accidens, & ob connexionem cum aliis, deleta sunt; ita Suarez D. 7. S. 5. n. 15. apud Gibalin. loc. cit. Si autem poenitens aliquas censuras de industria non manifestavit, & confessarius habens jurisdictionem habet expressum animum absolvendi ab omnibus, à quibus potest, poenitens etiam ab illis absolvitur; Hurtad. D. 15. de excom. diff. 6. quem citat, & sequitur Gibalin. n. 18. Tunc enim ad hanc absolutionem habentur omnia necessaria; neque silentium poenitentis, vel etiam renitentia obest; ita Gibalinus.

1840 Si verò Confessarius non habet expressum animum absolvendi ab omnibus, à quibus validè potest, non absolvitur ab iis, quæ scienter tacet, si censuræ tales sint, quæ postulent, ut Confessarius imponat obligationem satisfaciendi, &c. tunc enim non possit, hoc omisso, Confessarius operari licitè; ac proinde in generali absolutione non potest præsumi, habere intentionem pro alia, quam à qua potest licitè; sic Hurtado, & alii cum Gibalino cit.

S. 3.

De absolutione ad reincidentiam.

1841 Cùm absolutio ad reincidentiam (de qua n. 1831.) fiat vel dum cesset tale impedimentum; vel sub onere & obligatione, ut si præstet hoc, vel illud, secus in censuram reincidat, quæri potest, quando censetur cessare ejusmodi impedimentum? R. pro foro externo id resolvendum arbitrio Judicis juxta Gloss. in Clement. 1. §. *fin.* de poenis; in foro autem conscientie, judicio ipsius absoluti; Glossa, Navar. cum Castropalao. Hoc ramen nota, quòd si quis taliter sit absolutus sub conditione, v. g. ut intra tres dies satisfaciatur, & hanc satisfactionem omittat, quia non potuit hoc tempore satisfacere, probabilius non reincidat in censuram, saltem in conscientia; quia tunc non est inobediens, nec contumax Judici; Layman, Castropalaus, & alii. Quando autem non impletur culpabiliter conditio, sub qua quis absolutus fuit ad reincidentiam, illum reincidere in eandem numero censuram, à qua prius absolutus fuit, docent Suarez, Filliucius, Hurtad. apud Castropal. n. 70. qui cum Navar. Coninch, Henriq. Avila docet, reincidere in novam; quia prior fuit extincta, quoad priorem culpam. Hinc sicut requiri-

turnova culpa, sic erit nova censura. In hoc casu reincidentia pro foro interno non esse opus novæ sententiæ, si quis incidat ipso jure, tener Gibalin. cit. n. 13. in fine; in externo autem opus esse declaratione novæ conditionis culpabiliter non impletæ, quæ in absolutione præcepta fuit. Unde etiam docet, cum esse noviter denuntiandum super hac ipsa reincidentia.

Quæstio est, an, si cui detur hæc absolutio, sub onere, ut intra certum tempus compareat, satisfaciatur, si compareat per Procuratorem? R. affirmari à Cajetano, Navarro & Henrigo apud Castropalaus loc. cit. n. 8. quia quod per alium facis, per te ipsum facere videris: sed probabilius negatur cum Castropal. cit. & Ugo. lino; quia in c. *quod de his*, 16. de sent. excom. Clemens III. expressè requirit, ut taliter absolutus *in persona* compareat. Huic autem constitutioni omnino similis est illa Bonifacii VIII. c. *Eos, qui*, 22. de sent. excom. in 6. Textus in hoc c. 22. sic habet: *Eos qui à sententia Canonis, vel hominis (quum ad illum, à quo alias de jure fuerant absolvendi, nequeunt propter imminentis mortis articulum, aut aliud impedimentum legitimum pro absolutionis beneficio habere recursum) ab alio absoluntur: si cessante postea periculo, vel impedimento hujusmodi se illi, à quo his cessantibus absolvi debeant, quam citò commode poterunt, contempserint præsentare, mandatum ipsius super illis, pro quibus excommunicati fuerant, humiliter recepturi, & satisfacturi, prout iustitia iudicabit: decernimus (ne sic censura illudant Ecclesiastica) in eandem sententiam recidere ipso jure.* Putat tamen Leander q. 20. si taliter absolutus, ut se præsentet, prius satisfaciatur, quam allabatur terminus satisfactioni præfixus, in conscientia non amplius teneri ad eam præsentationem. Tunc enim si satisfecit tantum, quantum tenebatur coram DEO, ait, non tenetur parere Judici. Et videtur deduci ex ipsa mente constitutionis in c. *Eos, qui*; eò quòd ibi propterea exigatur juramentum præstantiæ satisfactionis, quod eà præstita cessat.

Dubitatur autem, an in absolutione, ad effectum gratiæ, tollatur censura, vel tantum obligatio ad illum actum, pro quo conceditur, licitè celebrandum? Castropalaus cit. n. 12. probabilius stat pro parte postrema, nam finis talis absolutionis plus non

non exigit. Hanc absolutionem excommunicato ad effectum dicendi testimonium, quando alia via non potest cognosci veritas, posse dari à quocunque Judice tam ordinario, quam delegato, docet Layman l. 1. Sum. tr. 5. p. 1. c. 7. in fine, apud Castropal. ex c. 2. *Veniens*, de testibus, junct. c. *Præerea*, de offic. delegati: in alio casu existimant nonnulli, à solo Pontifice hanc absolutionem concedi posse, juxta dicta supr. Gibalinus tamen putat dari posse etiam à Legatis Pontificiis, saltem in iis censuris, quas ipsi aliàs laxare possunt. Ex hoc deducit, si Legatus Apostolicus, apponeret clausulam absolutionis ad effectum gratiæ à quibuscunque censuris, etiam Sedi Apostolica reservatis, posse illi merito dari; si verò tantum dicat, à quibuscunque censuris, consulendum esse usum, an hæc verba in præxi etiam reservatas comprehendant?

§. 4.

De modo, & forma absolutionis à censura.

1844 **A**bsolutio à censura in jure non habet præscriptam formam, & ideo ea sufficit, quæ voluntatem absolventis sufficienter declarat, ut si diceret: *ego te absolvo à vinculo excommunicationis, suspensionis, & interdicti*; vel, *ab omni vinculo censurae*. Neque necessarium est, exprimi causam, ob quam est incurta, licet expediat: Præstari proinde potest verbis, vel scripturâ, idque in utroque foro; ita Castropal. cit. n. 3. quamvis Hurtado ibidem doceat, non esse mortale, id facere, etiam aliis signis. Ritus autem absolutionis solennis, quæ datur judicialiter, habetur in Pontificali Romano, & præscribitur c. 28. de sent. excom. hujus intermissio non facit absolutionem invalidam, neque graviter illicitam, nisi aliqua solennis absolutio ad satisfactionem Ecclesiæ requiratur; sic Hurtad. D. 14. de excom. difficult. 4.

1845 Si excommunicatio incurta est ob delictum gravius v. g. Clerici percussorem, incendium, &c. prius, ac detur absolutio, tenetur absolvens sub gravi culpa, exigere juramentum à Reo, quod in simile delictum nolit amplius incidere; ita ferè omnes apud Castropal. n. 4. ex c. *Ex tenore*, 10. de sent. excom. ibi: *sibi que in virtute juramenti præcipias, quod de cætero in Clericum, Monachum, vel alicujus religionis conversum manus non injiciat violentas &c.* quod

etiam habetur in c. *de cætero*, 11. cod. tit. ubi absolvens in necessitate, *se obligare debet*, quod adire velit cum, à quo aliàs extra necessitatem absolvens erat, idque *sub juramento*; secus est, si censura sit incurta ob delictum leve; Henriq. Avila, Coninch, & alii, quos citat & sequitur Castropal. n. 41. nec ad hoc tenentur impuberes. Sylv. Henriq. & alii ibid. ex c. 1. ubi tantum fit mentio *puberum*; & c. *fin.* de sent. excom. ubi nulla fit mentio *juramenti*, cum absolventur *impuberes*. Et in absolutione Monachorum Græcorum sufficit promissio manualis, nec requiritur juramentum iis invitis, c. *Super eo*, 2. § 1. de sent. excom.

Quæ requirantur ex parte absolventis, 1846 dicemus commodius infra; hoc inter cætera necessarium est, ut absolvens non fallatur in causa principali. Si enim absolvens fingeret, se parti læsæ jam satisfecisse &c. absolutio esset per surreptionem, & nulla, c. *Ex parte*, de officio ordin. c. *officii*, de sent. excom. ita Covar. Sayrus, Henriquez, quos citat, & sequitur Castropal. n. 8. excipe nisi absolvens habens potestatem, haberet expressam voluntatem absolvendi ab omni censura, à qua potest validè, ut dixi n. 1839. aliàs enim talis voluntas, utpote non rationabilis præsumi non potest.

Ex parte absolvendi convenienter requiritur petitio absolutionis, quæ tamen sine ea non foret invalida. Hinc etiam invito dari potest; & sicut potest excommunicari absens (v. g. per literas) sic etiam potest absolvi absens, ex c. *de manifesta*, 2. q. 1. c. *quanto*, 2. q. 5. c. *quisquis*, 2. q. 9. ita Sylv. Navar. & Sayr. quos citat, & sequitur Castropal. n. 10. potest etiam fieri medio procuratore habente speciale mandatum petendi absolutionem, ut constat censuratum à contumacia recessisse. Tali autem casu procurator omnia præstare debet, quæ aliàs ipse censuratus, si coram esset. Potest etiam fieri extra forum poenitentiae Sacramentalis, ut diximus alibi; Sic Busenbaumb in medulla. l. 7. de cens. dub. 6. coroll. 8. Joannes Streinius p. 3. juris Canon. tit. 16. §. 11. n. 12. cum Suarez, & Coninch.

Si quæras, an cum conceditur alicui 1848 facultas absolvendi aliquem *pro foro tantum interno*, ea absolutio fieri debeat in Sacramento poenitentiae? *iv.* negativè ex dict. lib.

Fff 3

4. de.

4. decretalium à n. 2336. quamvis autem absolutio à censuris, per metum gravem injustè incussum ad eam extorquendam, juxta Tambur. l. 1. in decal. c. 2. §. 5. n. 24. ex se valida sit; tamen, quia invalidata est ab Ecclesia, c. unico, de iis, qua vi, in 6. nulliter ex tali metu confertur. Absolutus autem in foro interno (nisi fuerit nominatim denunciatus) non tenetur se foris gerere tanquam excommunicatum; præsertim si constet, sic esse absolutum; illa enim absolutio valet ad omnia, præterquam in judicio, ubi lis movetur. Lessius in Auctario, V. Absolutio, casu 8. n. 18.

1849 Præter hæc not. quòd impubes, qui percussit clericum, absolvatur ab Episcopo, c. *Super eo*, de sent. excom. Monachos se invicem percutientes in Claustro (idem est de Canonicis Regularibus) absolvat Abbas; & in hujus defectu Episcopus, c. *Monachi*, cod. ubi adverte, quòd ly in *claustris* non restringat: sed significet tantum, quod sapius sit, ut notat Barbosa hic n. 4. Si autem Abbas sit percussor sui Monachi, absolvit eum Confessarius electus.

PARS II

De Excommunicatione.

1850 **I**nter censuras in particulari excommunicatio primum locum habet; est enim inter omnes poena gravissima. De hac præmissis iis, quæ omnibus censuris communia sunt, dicemus jam illa, quæ huic propria sunt, potissimumque sita in effectibus eius, sanè copiosis, & gravibus. Multipliciter in jure solet nominari *excommunicatio*. Nam vocatur *Districtio* Ecclesiasticæ censuræ, prout habetur c. 1. de offic. vicar. in 6. Dicitur *abominatio*, & excommunicatus abominatus sæpè apud Alciatum, ut notat Alex. Scot. V. cod. Dicitur *subtrahitio gratiæ Apostolicæ Sedis* in c. *qua sedem*, de offic. Ordin. Appellatur *censura divina* à Tertulliano in Apolog. advertus gentes c. 39. Item *censura Ecclesiastica* ab Innocent. III. in c. *Nuncios*, de Decimis. Rectè autem censuræ nomen in illam quadrat, utpote poenam, quæ hominum contumacia reprimatur; sicut olim reprimebatur apud Romanos censorio munere. Dicitur *Mors* à Cypriano l. 1. Epist. 11. & à jure c. *Abst* 11. q. 3. & c. *per venerabilem*, §. *Sunt autem*, qui filii sint legitimi, Quia sicut mortuus vitæ hujus fructibus caret,

ita excommunicatus spiritualis vitæ fructibus privatus est. Vocatur *Medicina* à S. Augustino hom. 50. c. 12. & refertur c. *multi*, 2. q. 1. quia ad eum finem proferri debet, ut corrigat, & sanet, juxta Apóst. 1. Corinthi. 5. *Ut spiritus ejus salvus fiat in die Domini.*

Præterea nuncupatur *Muro* Episcopi à Joanne Papa, c. *Viss*, 16. q. 2. quia (ut inquit Cyprianus lib. 1. Epist. 11. alias epist. 62. ad Pomponium) spirituali gladio superbi, & contumaces necantur, dum de Ecclesia ejiciuntur. *Virga ferrea* dicitur à S. Hieronymo Epist. 58. quia nulla alia censura aquè atque excommunicatio superbiam comprimit & confringit. *Nervus Ecclesiasticæ disciplinæ* à Clem. V. in Clement. 1. de sent. excom. & Innocent. III. quia sicut nervis membra corporis ligantur, & stringuntur, ut munia sua obeant, sic fideles hæc censurâ in suo officio continentur. *Maxima omnium poenarum* dicitur à S. Augustino de Corrept. & gratia c. 15. & refertur c. *Corripiantur* 24. q. 3. Quia in c. *Cum non ab homine*, de judic. Celestinus III. ait: Ecclesiam post *anathema* latum non habere ultra quid faciat. Constat etiam ex c. *omnis Christianus*, 11. q. 3. ubi ponuntur hæc verba: *Omnis Christianus, qui à Sacerdotibus excommunicatur, Sathana traditur, quomodo: scilicet quia extra Ecclesiam Diabolus est, sicut in Ecclesia Christus*: ac per hoc quasi Diabolo traditur, qui ab Ecclesiastica communione removetur; Sic Pereyra in Elucidario à n. 1730.

ARTICULUS I

Quid, & quotuplex sit excommunicatio?

Escobar Theol. mor. tr. 4. Exam. 2. c. 1. 1851 definit eam, dicendo *esse censuram Ecclesiasticam, quæ homo baptizatus privatur spiritualibus bonis, & communicatione civitatis*; Gibalinus disq. 1. q. 2. n. 2. ait, *esse censuram, quæ hominem privet communione fidelium*, idem sentiente P. Suarez D. 8. hic, sect. 1. Mihi placet definitio secunda. Nam prior non videtur excommunicationi minori convenire. Est autem triplex *communio fidelium 1. purè interna*, quam habent fideles, ut sunt membra ejusdem corporis mystici sub Christo capite, in quo per fidem, & charitatem uniantur, ratione hujus unionis habent, quòd unus alteri applicare possit ex congruo specialia beneficia;